

ปัจจัยทางนวัตกรรมการสื่อสารและปัจจัยทางกายภาพที่ส่งผลต่อการร่วมมือกันในการพัฒนาชุมชน ในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี

Innovative Communications Factors and Physical Factors Leading to Collaboration in Community Development in Nonthaburi Province

พิมพ์ฉัฐชยา สัจจาศิลป์

Pimnatchaya Satchasin

สาขาวิชานวัตกรรม การโฆษณาและสื่อสร้างสรรค์ วิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ปทุมธานี ประเทศไทย

Innovative Advertising and Creative Media Department, College of Communication Arts, Rangsit University, Pathum Thani, Thailand

E-mail: pimnatchaya.s@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษา 1. นวัตกรรมการสื่อสารที่ส่งผลต่อการร่วมมือกันในการพัฒนาชุมชนในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี 2. ปัจจัยทางกายภาพที่ส่งผลต่อการร่วมมือกันในการพัฒนาชุมชนในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี วิธีดำเนินการวิจัย 1. การสนทนากลุ่ม 2. สัมภาษณ์เชิงลึก ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มที่ 1 ผู้นำความคิด ได้แก่ นักสื่อสารมวลชน นักจัดรายการวิทยุ และหออกระจายข่าว กลุ่มที่ 2 ตัวแทนของชุมชน ได้แก่ อาสาสมัครประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้านและชุมชน (อป.มช.) จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 100 คน ให้จัดกลุ่มย่อยกลุ่มละ 10 คน เป็นจำนวน 10 กลุ่มคละกัน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างไม่ใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงและการสุ่มตัวอย่างแบบใช้วิธีการฉวยตุม ผลการวิจัย พบว่า 1. นวัตกรรมการสื่อสารผ่าน ทฤษฎีพื้นฐานการสื่อสาร ผู้ส่งสารในงานวิจัย คือ ผู้นำทางความคิด ทำการแพร่กระจายนวัตกรรม ได้แก่ นักสื่อสารมวลชน นักจัดรายการวิทยุ และหออกระจายข่าว ส่วนข้อความที่ใช้ คือ การสื่อสารในกลุ่มนนทบุรี ผ่านสื่อ ได้แก่ การสื่อสารผ่านระบบสังคมออนไลน์ เฟสบุ๊ก ไลน์ และสถานีวิทยุ หออกระจายข่าว รวมทั้งสื่อบุคคล สื่อการประชุม เสียงตามสาย และสื่อกิจกรรม ส่งไปยังผู้รับสาร คือ อาสาสมัคร ประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้านและชุมชน (อป.มช.) ผลที่เกิดจากปฏิกิริยาตอบกลับทำให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือและการมีส่วนร่วม เมื่อตัวแทนชุมชน หรือ ผู้แทนชุมชนส่วนใหญ่ยอมรับนวัตกรรมการสื่อสารแล้วนำไปปฏิบัติจนเกิดผลสำเร็จ จึงมีการชักชวนผู้อื่นหรือการบอกกันปากต่อปาก ทำให้ผู้แทนชุมชนที่ยังไม่ยอมรับนวัตกรรมการสื่อสารหรือลังเลเกิดความมั่นใจในนวัตกรรมการสื่อสารมากขึ้น มีความคล้อยตามผู้ชักชวนและเปิดรับนวัตกรรมการสื่อสารในที่สุด 2. ปัจจัยทางกายภาพในการพัฒนาชุมชน ได้แก่ 2.1 ปัจจัยด้านการพัฒนาระบบขนส่งมวลชนการขยายโครงข่ายรถไฟฟ้า ส่งผลให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วของจังหวัดจากภาคเกษตรกรรมมาเป็นภาคอุตสาหกรรม 2.2 ปัจจัยทางด้านวัฒนธรรม เป็นแหล่งวัฒนธรรมเก่าแก่มากมีเอกลักษณ์

ประจำจังหวัดในประวัติศาสตร์ เครื่องปั้นดินเผา การอนุรักษ์สถาปัตยกรรม 2.3 ปัจจัยด้านการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติ วิถีท่องเที่ยวทางเรือ 2.4. ปัจจัยด้านเกษตรกรรม มีต้นนันทบุรีไม้ประจำจังหวัด ทูเรียนก้านยาวเมืองนนท์ราคาแพงที่สุด

คำสำคัญ: นวัตกรรมสื่อสาร การร่วมมือ การพัฒนาชุมชน

Abstract

This qualitative research was aimed to study innovative communication factors contributing to collaboration in community development in Nonthaburi province as well as physical factors contributing to collaboration in community development in the province. The methodology included focus group method and in-depth interviews., The population was representatives from mass media, disc jockeys, and announcer and the newsroom staff (group 1), and volunteers from villages and communities (group 2), totaling 100 samples divided into ten groups with ten samples each. The samples were obtained by non-random sampling: purposive sampling and judgment sampling. The result revealed that the source (early adopters) was opinion leaders (OL) who delivered messages such as disc jockeys and announcer and the newsroom staff. The message was messages delivered by communication networks in Nonthaburi province. The channel was diffusion of innovation; new media including Facebook, Line, and tradition media including radio stations, news broadcast towers, personal media, and meetings. The receiver (early majority) included public relations volunteers of the village and community. The feedback included network, participation and word of mouth. In terms of physical factors, it was found that public transportation system, especially the expansion of the BTS network, resulted in a rapid economic growth of the province, transforming from the agricultural to the industrial province. Culturally, Nonthaburi was found to be an ancient cultural province with its unique history as seen from its unique earthenware and architectural conservation. Finally, tourism factors included ecotourism, natural attractions, and cruise; and agricultural factors included trees, especially-Mueang Nont durians, one the most expensive Thai fruits.

Keywords: Innovative communications, collaboration in community development, Nonthaburi province

1. บทนำ

การพัฒนาประเทศตามแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 – 2564 ส่งผลให้ประเทศไทยมีระดับการพัฒนาที่สูงขึ้นตามลำดับ ได้แก่ เศรษฐกิจไทยมีขนาดใหญ่ขึ้น มีฐานการผลิตและบริการที่มีความเข้มแข็งและโดดเด่นในหลายสาขา มีความร่วมมือกับมิตรประเทศทั้งในรูปทวิภาคีและพหุภาคี รวมถึงความร่วมมือกับประเทศในอนุภูมิภาคและอาเซียนมีความเข้มข้นและชัดเจน การขยายโอกาสด้านการค้าและการลงทุน

ของไทยเพิ่มขึ้น ในขณะที่โครงสร้างพื้นฐานมีการพัฒนาครอบคลุมมากขึ้นและการบริการทางสังคมทุกด้านที่มีความครอบคลุมทั่วถึง ทำให้รายได้ประชาชนสูงขึ้น ปัญหาความยากจนลดลง และคุณภาพชีวิตประชาชนดีขึ้น

อย่างไรก็ตาม โครงสร้างเศรษฐกิจไทยมีความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจและสังคมโลก จึงทำให้มีความอ่อนไหว และผันผวนตามปัจจัยภายนอก ในขณะที่ความสามารถในการแข่งขันปรับตัวช้า เนื่องจากการยกระดับห่วงโซ่มูลค่า การผลิตเกษตร อุตสาหกรรม และบริการผู้การใช้องค์ความรู้ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมยังดำเนินการได้น้อย ทำให้ฐานการผลิตเกษตร อุตสาหกรรม และบริการยังประสบปัญหาคุณภาพในเกือบทุกด้าน ที่สำคัญได้แก่ คุณภาพคน คุณภาพการศึกษา คุณภาพบริการสาธารณะและบริการสาธารณสุข สังคมไทยยังมีความเหลื่อมล้ำสูง ก่อให้เกิดความแตกแยก นอกจากนี้ทรัพยากรธรรมชาติลดน้อยลงและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว มีภาวะขยะล้นเมือง และการบริหารจัดการน้ำยังไม่เป็นระบบ โครงข่ายที่สมบูรณ์ ในขณะที่ความเสี่ยงและผลกระทบที่เกิดจากสภาพภูมิอากาศผันผวนมีความรุนแรงมากขึ้น ทำให้กฎเกณฑ์และกฎระเบียบของสังคมที่เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความเข้มงวดมากขึ้น ซึ่งส่วนหนึ่งสะท้อนถึงปัญหาการจัดการภาครัฐที่ขาดประสิทธิภาพเพราะการบริหารจัดการยังขาดเอกภาพและการปฏิรูปกฎหมายเพื่อพัฒนาประเทศยังล่าช้า ดังนั้นการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ยึดหลัก “ปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง” “การพัฒนาที่ยั่งยืน” และ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ที่ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9-11 และยึดหลักการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดความเหลื่อมล้ำและขับเคลื่อนการเจริญเติบโตจากการเพิ่มผลิตภาพการผลิตบนฐานการใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรม วิสัยทัศน์ของกรอบยุทธศาสตร์ชาติกำหนดว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนามตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ในขณะที่การกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดในด้านต่าง ๆ ของแผนพัฒนาฯ ได้ยึดเป้าหมายอนาคตประเทศไทยปี 2579 ที่เป็นเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มาเป็น กรอบในการกำหนดเป้าหมายที่จะบรรลุใน 5 ปี โดยที่เป้าหมายและตัวชี้วัดต้องสอดคล้องกับกรอบเป้าหมาย การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่องค์การระหว่างประเทศกำหนดขึ้น อาทิ การพัฒนาที่ยั่งยืน (sustainable development goals : SDGs) ที่องค์การสหประชาชาติกำหนดขึ้น เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี, 2560)

ดังนั้น การพัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นการเสริมสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมให้แก่ท้องถิ่น โดยการดำเนินการและการริเริ่มจากประชาชนเองประเด็นสำคัญการพัฒนาชุมชนต้องอาศัยความสามารถของรัฐบาลที่เป็นผู้แทนเข้าไปบริหารในด้านเครื่องมือ เครื่องใช้ ตลอดจนกระตุนและเร่งเร้าให้ประชาชนมองเห็นปัญหาของตนเอง จึงนับได้ว่าเป็นขบวนการส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น โดยประชาชนจำเป็นต้องติดต่อสื่อสารกันอยู่ตลอดเวลา การสื่อสารจึงมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์อย่างมาก ในปัจจุบันซึ่งได้ชื่อว่าเป็นยุคโลกาภิวัตน์ เป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร การสื่อสารมีประโยชน์ทั้งในแง่บุคคลและสังคม การสื่อสารทำให้คนมีความรู้และโลกทัศน์ที่กว้างขวางขึ้น การสื่อสารเป็นกระบวนการที่ทำให้สังคม เจริญก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง ทำให้มนุษย์สามารถสืบทอดพัฒนา เรียนรู้ และรับรู้วัฒนธรรมของตนเองและสังคมได้ การสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ สร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าแก่ชุมชน และสังคมในทุกด้าน ความเจริญด้านเทคโนโลยีทางการสื่อสารและสื่อสารมวลชน ได้รุดหน้าไปอย่างรวดเร็วด้วยอุปกรณ์และเทคนิคใหม่ ๆ เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาชุมชนจึงต้องพัฒนาการสื่อสารให้ก้าวทันกับความเจริญ การย่อโลกให้แคบลงจนสามารถติดต่อถึงกันได้ทั่วโลกในเวลาอันรวดเร็ว

และกว้างขวางอย่างไร้พรมแดนในยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) หรือยุคข่าวสารข้อมูลนั้น ส่งผลให้ข้อมูลข่าวสารเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างการรับรู้ข้อมูลและเครือข่ายการสื่อสารทั่วโลก ยุคปัจจุบันจึงเป็นยุคแห่งข่าวสารข้อมูล (Information Super-Highway) การเคลื่อนที่ของข่าวสารทั้งหลายล้วนต้องผ่านสื่อมวลชน อันได้แก่ สื่อวิทยุโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และสื่อเบ็ดเตล็ดต่าง ๆ สื่อที่มีบทบาทสำคัญอีกประการหนึ่งได้แก่ สื่ออินเทอร์เน็ตที่เกิดขึ้นจากการเผยแพร่นวัตกรรม ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากในขณะนี้ เนื่องจากการสื่อสารผ่านทางสื่ออินเทอร์เน็ตมีความรวดเร็วในการสื่อสาร สามารถเผยแพร่ได้อย่างกว้างขวางและงูใจ ผู้บริโภคได้อย่างดี

นวัตกรรม (Innovation) หมายถึง ความคิดใหม่ การปฏิบัติใหม่หรือสิ่งใหม่ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ซึ่งปัจเจกบุคคลและสมาชิกในสังคมนั้นถือว่าเป็นของใหม่ นักสื่อสารมวลชนพยายามแนะนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคม อาทิ การเปลี่ยนแปลงทางค่านิยมรวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางด้าน รูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้บริโภค (Life Style) การเผยแพร่นวัตกรรม (Diffusion of Innovation) เป็นการเผยแพร่ความคิดใหม่ วิธีปฏิบัติใหม่ รูปแบบการดำเนินชีวิตใหม่ ค่านิยมใหม่ การประดิษฐ์คิดค้นและการพัฒนาใหม่ ๆ การนำสื่ออินเทอร์เน็ตเข้าสู่ระบบการสื่อสารของสังคมไทยและการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์จนเกิดเป็นกระแสสังคมอย่างกว้างขวาง ผลที่เกิดขึ้นตามมาได้แก่ ความคล่องตัวในการติดต่อสื่อสารมากขึ้น ความทันสมัยสะดวกรวดเร็วมากขึ้น ภายในระยะเวลาเดียวกันและสามารถขยายขอบเขตไปได้ทั่วโลก ขยายผลไปอย่างกว้างขวางและหลากหลายนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างเห็นได้ชัด (Everett M. Rogers, 2003)

อย่างไรก็ดี การเคลื่อนที่ของข่าวสารทั้งหลายล้วนต้องผ่านสื่อมวลชน อันได้แก่ สื่อวิทยุโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และสื่อเบ็ดเตล็ดต่าง ๆ สื่อที่มีบทบาทสำคัญอีกประการหนึ่งได้แก่ สื่ออินเทอร์เน็ตที่เกิดขึ้นจากการเผยแพร่วัตกรรมส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (พิมพ์ฉัฐชญา สัจจาศิลป์, 2562) สำหรับจังหวัดนนทบุรี ตั้งอยู่ในภาคกลาง บนฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นจังหวัด 1 ใน 5 ของจังหวัดปริมณฑล คือนนทบุรี สมุทรปราการ นครปฐม สมุทรสาคร และปทุมธานี มีเนื้อที่ประมาณ 622.38 ตารางกิโลเมตร (เมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่ของจังหวัดในภาคกลางทั้งหมด จังหวัดนนทบุรีมีขนาดเล็กเป็นที่ 2 รองจากจังหวัดสมุทรสงคราม) โดยแม่น้ำเจ้าพระยาได้ตัดแบ่งพื้นที่ของจังหวัดออกเป็น 2 ส่วน คือ ฝั่งตะวันตกและฝั่งตะวันออก จังหวัดนนทบุรีอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 20 กิโลเมตร ประกอบด้วยอำเภอทั้งหมด 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองนนทบุรี อำเภอปากเกร็ด อำเภอบางบัวทอง อำเภอบางใหญ่ อำเภอบางกรวย และอำเภอไทรน้อย มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลนคร 2 แห่ง เทศบาลเมือง 4 แห่ง เทศบาลตำบล 11 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 28 แห่ง พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม แต่เดิมประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพทำสวนผลไม้ และทำไร่ ทำนา (จังหวัดนนทบุรี, 2560)

ปัจจุบันพื้นที่ของจังหวัดซึ่งเคยเป็นสวนผลไม้ และมีอาณาเขตติดต่อกับกรุงเทพฯ เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงเป็นที่อยู่อาศัยของประชาชนที่อพยพมาจากทุกภาคของประเทศ นอกจากนี้ พื้นที่บางส่วนของจังหวัดในบางอำเภอยังเป็นที่ยอมรับการขยายตัวในด้านอุตสาหกรรม มีการจัดสรรที่ดิน และก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรม เป็นจำนวนมาก อาจกล่าวได้ว่าพื้นที่ฝั่งตะวันออกของจังหวัดซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีอาณาเขตติดต่อกับกรุงเทพฯ เป็นส่วนหนึ่งของกรุงเทพฯ ด้วย

จึงทำให้ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาถึงนวัตกรรมการสื่อสารที่ส่งผลต่อการร่วมมือกันในการพัฒนาชุมชนในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี และปัจจัยทางกายภาพที่ส่งผลต่อการร่วมมือกันในการพัฒนาชุมชนในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อศึกษา นวัตกรรมการสื่อสารที่ส่งผลต่อการร่วมมือกันในการพัฒนาชุมชนในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี
- 2.2 เพื่อศึกษา ปัจจัยทางกายภาพที่ส่งผลต่อการร่วมมือกันในการพัฒนาชุมชนในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี

3. อุปกรณ์และวิธีการ / วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 การดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ด้วยการถอดกระบวนการสื่อสาร และการรับรู้การพัฒนาชุมชนจากสื่อมวลชน นักจัดรายการวิทยุ อาสาสมัคร ประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้านและชุมชน (อป.มช.) และหอกระจายข่าว ในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 100 คน โดยให้จัดกลุ่มย่อยกลุ่มละ 10 คน เป็นจำนวน 10 กลุ่มคละกัน

3.2 จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างไม่ใช่ทฤษฎีความน่าจะเป็น (Non-Random Sampling) ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) และการสุ่มตัวอย่างแบบใช้วิธีพิจารณาญาณ (Judgment sampling)

3.3 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มที่ 1 ผู้นำทางความคิด ได้แก่ นักสื่อสารมวลชน นักจัดรายการวิทยุ และหอกระจายข่าว

กลุ่มที่ 2 ตัวแทนของชุมชน ได้แก่ อาสาสมัคร ประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้านและชุมชน (อป.มช.)

3.4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จากตัวแทนกลุ่มที่ 1 นักสื่อสารมวลชน นักจัดรายการวิทยุ และหอกระจายข่าว และกลุ่มที่ 2 ตัวแทนของชุมชน ได้แก่ อาสาสมัคร ประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้านและชุมชน (อป.มช.) คละกันจำนวน 100 คน

3.5 ระยะเวลาในการวิจัย สิงหาคม 2560 – สิงหาคม 2561

3.6 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.6.1 ประเด็นการสนทนากลุ่มด้านนวัตกรรมการสื่อสารที่ส่งผลต่อการสื่อสารในจังหวัดนนทบุรี

3.6.2 ประเด็นการสนทนากลุ่มด้านปัจจัยทางกายภาพที่ส่งผลต่อการร่วมมือกันในการพัฒนาชุมชนในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี

3.7 ใช้วิธีการนำเสนอแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description)

4. ผลการวิจัย

4.1 นวัตกรรมการสื่อสารที่ส่งผลต่อการร่วมมือกันในการพัฒนาชุมชนในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี พบว่า ทฤษฎีพื้นฐานการสื่อสาร (SMCR) ในการใช้นวัตกรรมการสื่อสารที่ส่งผลต่อการสื่อสารในจังหวัดนนทบุรี คือ ผู้ส่งสาร (Source : S) ในงานวิจัย คือ ผู้นำทางความคิด (Opinion Leader) ทำการแพร่กระจายนวัตกรรม (Diffusion of Innovation) ได้แก่ นักสื่อสารมวลชน นักจัดรายการวิทยุ และหอกระจายข่าว ส่วนเนื้อหาของสาร (Message : M) คือ ข้อมูลข่าวสารภายในที่ใช้ในการสื่อสารในกลุ่มนนทบุรี ผ่านสื่อต่างๆที่ใช้ในที่นี้ก็คือ (Channel : C) ได้แก่ การสื่อสาร

ผ่านระบบสังคมออนไลน์ ด้วยการสื่อสารผ่านเฟสบุ๊ค (Facebook) ชื่อว่า “สำนักงานประชาสัมพันธ์ จังหวัดนนทบุรี ผ่านไลน์ (Line) ชื่อว่า ข่าวนนทบุรี และผ่านสถานีวิทยุเมื่องนนทบุรี FM 97.25 สถานีวิทยุนนทบุรีสัมพันธ์ FM 97.75 สถานีวิทยุปากเกร็ด FM 93.75 สถานีวิทยุแฟมิลี่เรดิโอ FM 107.50 นนทบุรี สถานีวิทยุบางกรวย FM 98.25 หอกระจายข่าว รวมทั้งสื่อบุคคล (Personal Media) สื่อการประชม เสียงตามสาย และสื่อกิจกรรม ไปยังผู้รับสาร (Receiver : R) ในที่นี้คืออาสาสมัคร ประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้านและชุมชน (อป.มช.) ผลที่เกิดจากปฏิกริยาตอบกลับ (Feedback : F) ในชุมชนจะทำให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือและการมีส่วนร่วม (Participation) เมื่อตัวแทนชุมชนหรือ ผู้แทนชุมชนส่วนใหญ่ยอมรับ นวัตกรรมแล้วนำไปปฏิบัติจนเกิดผลสำเร็จ จึงมีการชักชวนผู้อื่นหรือการบอกกันปากต่อปาก (Word of Mouth) ทำให้ ผู้แทนชุมชนที่ยังไม่ยอมรับนวัตกรรมการสื่อสารหรือลังเลเกิดความมั่นใจในนวัตกรรมการสื่อสารมากขึ้น มีความคล้อยตามผู้ชักชวนและเปิดรับนวัตกรรมการสื่อสารในที่สุด

รวมทั้ง การพัฒนาชุมชน การพัฒนาของราชการหลายกลุ่ม เป็นศูนย์รวมระบบราชการ (Government Center) มีโครงการประชารัฐเข้ามาช่วยชุมชน มีการสื่อสารผ่านแกนนำ/ผู้นำชุมชนให้ความสำคัญในการพัฒนากลุ่มองค์กรอาสา มีการสื่อสารและการทำงานอย่างจริงจัง ทั้งนี้ภาครัฐมีทุนสนับสนุนให้แก่ชุมชน จึงทำให้ประชาชนให้ความสำคัญในการพัฒนา เมื่อมีการจัดประชุมจากทางภาครัฐ ประชาชนจะให้ความร่วมมือผ่านในรูปแบบองค์กรอาสาพัฒนาของพัฒนาชุมชน กลุ่มบทบาทสตรี กองทุนแม่แห่งแผ่นดิน กองทุนหมู่บ้าน การพัฒนาชุมชน หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP)

อย่างไรก็ตาม กลุ่มองค์กรต่าง ๆ ทำงานซ้ำซ้อนกัน ส่วนราชการเข้าถึงประชาชนได้ไม่ทั่วถึง ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของงานราชการยาก ไม่มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่แท้จริง ขาดการประชาสัมพันธ์ ยังมีการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ประชาชนยังไม่ค่อยเข้าใจการพัฒนาจากฐานรากต้องใช้เวลาและการสื่อสารที่มากขึ้น สำหรับปัญหาสังคมเมืองต่างคนต่างอยู่ไม่พึ่งพาอาศัยกัน เกิดจากประชากรแฝง ขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ประชากรที่เป็นชนพื้นบ้าน การอยู่อย่างตัวใครตัวมันลักษณะนี้มีมากขึ้น ทำให้ประชาชนไม่ค่อยให้ความร่วมมือ เนื่องจากไม่ใช่คนพื้นเพเดิมการสร้างใจที่จะพัฒนาทำได้ยาก นอกจากนั้น คนในชุมชนเองยังขาดความสามัคคี มีความเห็นแก่ตัว ขาดความร่วมมือกับท้องถิ่น ขาดการมีส่วนร่วม การรวมตัวของประชากรเมือง จึงค่อนข้างยากมาก มักไม่ค่อยให้ความร่วมมือ อีกทั้งปัญหาเสาตึกรวม

4.2 ปัจจัยทางกายภาพที่ส่งผลต่อการร่วมมือกันในการพัฒนาชุมชนในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี พบว่า

4.2.1 ปัจจัยด้านการพัฒนาระบบขนส่งมวลชน การขยายโครงข่ายรถไฟฟ้าขยายการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นระบบโครงข่ายมากขึ้น จังหวัดนนทบุรีกลายเป็นสังคมเมือง มีความเจริญ โดยเฉพาะการคมนาคมสะดวกใกล้กรุงเทพฯ เป็นจังหวัดปริมณฑลที่มีทั้งรถไฟฟ้าหลายสายครอบคลุม ทั้งสายสีม่วง การขยายถนนสิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินทางอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ ราคาที่ดินปรับสูงขึ้นมาก สภาพสังคมเปลี่ยนแปลงด้วยความเจริญก้าวหน้า สะดวกสบาย อีกทั้ง การขยายตัวของบ้านจัดสรรที่ดี ราคาแพง จึงมีการก่อสร้างเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วของจังหวัดจากภาคเกษตรกรรม มาเป็นภาคอุตสาหกรรม จังหวัดนนทบุรีจึงเป็นศูนย์กลางของแหล่งธุรกิจ โรงเรียนนานาชาติ ร้านค้าทันสมัยชั้นนำ ความเจริญ เหล่านี้จึงทำให้มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

อย่างไรก็ตาม พบว่า เป็นพื้นที่ที่ได้รับการขยายตัวอย่างรวดเร็วโดยไม่มีการวางแผนจากชุมชน การพัฒนาระบบขนส่งทำให้เกิดความต้องการในการเดินทางและการขนส่งมากยิ่งขึ้น จึงก่อให้เกิดปัญหาจราจรติดขัดเข้าขั้นวิกฤต และนับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะ ช่วงเช้า-เย็นรถติดมากขึ้น การจราจรที่ติดขัดทำให้รถเคลื่อนตัวได้ด้วยความเร็วต่ำ มีการหยุดและออกตัวบ่อยครั้ง การระบายสารมลพิษทางท่อไอเสียในสัดส่วนที่เพิ่มมากขึ้น ดังนั้นบริเวณที่ใกล้ถนนที่มีการจราจรติดขัด จะมีปัญหาหมอกพิษทางอากาศที่รุนแรงกว่า สารมลพิษที่ระบายเข้าสู่บรรยากาศที่เกิดจากการคมนาคมขนส่ง จากความเจริญดังกล่าวยังก่อให้เกิดปัญหา นอกจากนี้ยังพบมลพิษทางเสียง อาทิ เสียงดังจากภัตตาคาร ร้านอาหาร ร้านเหล้า และยังมีแหล่งแต่งรถหลายพื้นที่ด้วย เมื่อเมืองขยาย ความเป็นสังคมเมืองจากการมีหมู่บ้านเกิดขึ้นเพิ่มเรื่อย ๆ จำนวนมาก พื้นที่สีเขียวเดิมจึงลดลง ปัญหาระบบบำบัดน้ำเสีย และปริมาณขยะเพิ่มขึ้นจำนวนมาก เกิดปัญหาหลายสาเหตุในชุมชน

4.2.2 ปัจจัยทางด้านวัฒนธรรม เป็นแหล่งวัฒนธรรมเก่าแก่ประเพณีแห่งเทียนพรรษาทางน้ำประจำ จังหวัดนนทบุรี เกาะเกร็ดเพชร เจดีย์เอียง วัดปรมัยยิกาวาส เป็นเอกลักษณ์ประจำจังหวัดหรือพระปรารักษ์ในวัดหลวงซึ่งเป็นวัดเก่าแก่ในประวัติศาสตร์ ด้านศาสนา ได้แก่ หลวงพ่อทองคำที่ศักดิ์สิทธิ์ วัดเฉลิมพระเกียรติ วัดชมภูเวก โบสถ์รูปเรือสุพรรณหงษ์ในวัดชลอ เกจิหลวงปู่เอี่ยม วัดสะพานสูง วัดพระนางเรือล่ม (วัดกู่) วัดนางจากตายแล้วไม่จาก พระองค์ใหญ่พระฐาน พระนักเทศน์นักพัฒนาวัดสวนแก้ว และมัสยิดสุเหร่ากลางแห่งประเทศไทย ทางด้านประเพณีแห่งธงตะขาบ ถนนหงส์ แห่งเทียนพรรษาทางน้ำ ด้านการแสดงดนตรีไทย เครื่องปั้นดินเผา ได้แก่ หม้อน้ำลายวิจิตร สำหรับการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม ได้แก่ ศูนย์ราชการวงดงและพิพิธภัณฑสถานกลางหลังเก่า สวนสมเด็จพระยา หอนาฬิกา ทำนายนนท์ วัดเล่งเน่ยยี่ 2 เมืองทองธานี รวมทั้ง มีเพลงสาวเมืองนนท์ที่เป็นที่รู้จัก ทางด้านอาหารพื้นถิ่น ได้แก่ ข้าวแช่ทอดมันหน่อกล้วย ดอกไม้ทอดกรอบ อย่างไรก็ตาม มีความเข้าใจว่า จังหวัดนนทบุรีสามารถเป็นมรดกโลก ได้อีกด้วย

4.2.3 ปัจจัยด้านการท่องเที่ยว ในจังหวัดนนทบุรีมีศูนย์บริการนำชมมีแหล่งท่องเที่ยว จุดเด่นที่ในจังหวัดปริมณฑล ได้แก่ สามล้อปั่นในทำนายนนท์ ถนนไม้ดอกไม้ประดับบางกรวยและบางใหญ่ ล่องเรือไหว้พระ 9 วัด การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติ วิถีท่องเที่ยวทางเรือ ความเป็นธรรมชาติริมแม่น้ำเจ้าพระยา เที่ยวเกาะเกร็ดแหล่งชุมชนมอญ ตลาดน้ำ 6 อำเภอ ตลาดน้ำไทรน้อย ตลาดน้ำไทรน้อย(วัดไทรใหญ่) ตลาดน้ำวัดตะเคียน ตลาดน้ำวัดไทรใหญ่ วัดแสงสิริธรรม พื้นที่สีเขียว มีการแบ่งปันของคนในพื้นที่ บรรยากาศสดชื่น สิ่งแวดล้อมที่ยังคงเดิม เป็นศูนย์รวมใจของคนทั่วไป สถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์คือมีสวนบัวกระดังงอของชุมชนสวนบัวบางบัวทอง อย่างไรก็ตามยังพบขยะที่มากขึ้น และผักตบชวาในแม่น้ำอยู่จำนวนมาก

4.2.4 ปัจจัยด้านเกษตรกรรม ในจังหวัดนนทบุรี มีต้นนนทบุรีไม้ประจำจังหวัด ทุเรียนก้านยาวเมืองนนท์ราคาแพงที่สุด กระท้อนบางกร่าง มะม่วงยายกล่ำ ไม้ดอกไม้ประดับ มีศูนย์การผลิตสินค้าทางการเกษตรมีสินค้าเกษตรขาย สินค้าแปรรูปด้วย ไม้ดอกไม้ประดับหลากหลาย อย่างไรก็ตาม สินค้าการเกษตรราคายังตกต่ำ สินค้าแปรรูปไม่มีตลาดที่แน่นอน รวมทั้งสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนไปบางชุมชนยังไม่มีการพัฒนาที่เพียงพอ

5. การอภิปรายผล

5.1 นวัตกรรมสื่อสารที่ส่งผลต่อการร่วมมือกันในการพัฒนาชุมชนในพื้นที่จังหวัดนนทบุรีนั้นเกิดจากองค์ประกอบการสื่อสาร (SMCR) ในการใช้นวัตกรรมสื่อสารที่ส่งผลต่อการสื่อสารในจังหวัดนนทบุรี คือ ผู้ส่งสาร

(Source : S) ในงานวิจัย คือ ผู้นำทางความคิด (Opinion Leader) ทำการแพร่กระจายนวัตกรรม (Diffusion of Innovation) รวมทั้งสื่อบุคคล (Personal Media) สื่อการประชุม เสียงตามสาย และสื่อกิจกรรม ไปยังผู้รับสาร (Receiver : R) ในที่นี้คืออาสาสมัคร ประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้านและชุมชน (อป.มช.) ผลที่เกิดจากองค์ประกอบการสื่อสาร (Feedback : F) ในชุมชนจะทำให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือและการมีส่วนร่วม (Participation) เมื่อตัวแทนชุมชน หรือ ผู้แทนชุมชนส่วนใหญ่ยอมรับ นวัตกรรมแล้วนำไปปฏิบัติจนเกิดผลสำเร็จ จึงมีการชักชวนผู้อื่นหรือการบอกกันปากต่อปาก (Word of Mouth) ทำให้ ผู้แทนชุมชนที่ยังไม่ยอมรับนวัตกรรมหรือลังเลเกิดความมั่นใจในนวัตกรรมมากขึ้น มีความคล้อยตามผู้ชักชวนและเปิดรับนวัตกรรมในที่สุด

ปัจจัยด้านการสื่อสาร ในการพัฒนางานทำงานแบบมีส่วนร่วมใช้การสื่อสารผ่านระบบสังคมออนไลน์ ด้วยการสื่อสารผ่านเฟซบุ๊ก (Facebook) ไลน์ (Line) สถานีวิทยุเมืองนนทบุรี FM 97.25 สถานีวิทยุ หอกระจายข่าว ผู้นำชุมชน และอาสาสมัครประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้านและชุมชน (อป.มช) รวมทั้ง การพัฒนาชุมชน การพัฒนาของราชการหลายกลุ่ม เป็นศูนย์รวมระบบราชการ (Government Center) มีโครงการพระราชริฐเข้ามาช่วยชุมชน มีการสื่อสารผ่านแกนนำ/ผู้นำชุมชนให้ความสำคัญในการพัฒนากลุ่มองค์กรอาสา มีการสื่อสารและการทำงานอย่างจริงจัง ทั้งนี้ภาครัฐมีทุนสนับสนุนให้แก่ชุมชน จึงทำให้ประชาชนให้ความสำคัญในการพัฒนา เมื่อมีการจัดประชุมจากทางภาครัฐ ประชาชนจะให้ความร่วมมือผ่านในรูปแบบองค์กรอาสาพัฒนาของพัฒนาชุมชน กลุ่มบทบาทสตรี กองทุนแม่แห่งแผ่นดิน กองทุนหมู่บ้าน การพัฒนาชุมชน หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) รูปแบบการสื่อสารในการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น การสนับสนุนกิจกรรม ภายใต้บริบทของการร่วมรับรู้ปัญหา ร่วมคิด และร่วมปฏิบัติของชุมชนใน ท้องถิ่น และการกระจายรายได้ การสื่อสารระหว่างคนในชุมชนนั้น แกนนำชุมชนมักเป็นผู้ส่งสารหลัก การสื่อสาร ระหว่างแกนนำชุมชนกับผู้แทนชุมชนส่วนใหญ่จะเป็นการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ (Informal Communication) โดยเน้นการพูดคุย แลกเปลี่ยนแนวคิด และปรึกษาปัญหากันระหว่างกลุ่มสมาชิก นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้นำชุมชนยังได้ใช้รูปแบบการสื่อสารผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ด้วย

งานวิจัย เรื่อง การปรับตัวของผู้นำชุมชนในเขตชุมชนชานเมืองเชียงใหม่ พบว่า กระบวนการปรับตัวของผู้นำชุมชน ชานเมืองเชียงใหม่ใช้กระบวนการปรับตัวทางด้านกรณีปฏิสัมพันธ์ และการมีส่วนร่วมทางสังคมเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับชาวบ้าน ทำให้ได้รับความเชื่อถือและศรัทธา ขณะเดียวกันก็เป็นเครือข่าย ความสัมพันธ์ที่ให้ผลในเรื่องของงานประกอบกับความรู้ ความ สามารถและบุคลิกพื้นฐานส่วนตัวของผู้นำที่ทำให้ประสบความสำเร็จ อิทธิพลของปัจจัยที่ให้ผลต่อการปรับตัวของผู้นำ โดยทั่วไปมีทั้งประสบการณ์ แนวคิด การเรียนรู้ การถ่ายทอดของ ครอบครัว และแบบอย่างที่ได้ใกล้ชิดในสังคม เป็นปัจจัยที่มีการปรับตัวด้านบุคลิกภาพและชีวิตส่วนตัวมากที่สุดเป็นอันดับแรก ประการที่ 2 คือ การปรับตัวทางด้านสังคม ประเพณีวัฒนธรรม ดั้งเดิมของท้องถิ่น ประการที่ 3 การปรับตัวด้านกรณี ความสัมพันธ์จากภายนอก โดยมีโครงการพัฒนาต่าง ๆ เป็นสื่อช่วย เสริมแรงในการปรับตัวทางการพัฒนาเศรษฐกิจ ความรู้ ข่าวสาร การติดต่อกับภายนอก รวมทั้งการยอมรับนวัตกรรมใหม่ ๆ ปัญหาอุปสรรคที่พบ ผู้นำส่วนใหญ่ โดยเฉพาะผู้นำสตรี ยังมองไม่เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาที่แท้จริง โอกาส และ ความสามารถที่จะได้รับการศึกษา เพราะไม่มีเวลา และการให้ ผลตอบแทนที่คุ้มค่าต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ขณะที่การเปลี่ยนแปลง ทางสังคมทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไป ทำให้ต้องมุ่งมั่น ปรับตัว ทางด้านเศรษฐกิจให้ดีขึ้น สมฐานะของผู้นำหมู่บ้าน

นอกจากนั้น แล้วผู้นำสตรีและกลุ่มแม่บ้านยังไม่เข้าใจบทบาทของตัวเอง และ วัตถุประสงค์ของ โครงการหรือกลุ่มได้ชัดเจน(กันยา ณ เชียงใหม่, 2537)

อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัย เรื่อง จิตสำนึกพลเมืองในบริบทประชาสังคมไทย พบว่า คุณลักษณะของการมีจิตสำนึกพลเมืองนั้น มีอยู่หลายมิติ อันได้แก่ การมีวินัยในตน ทั้งในเรื่องส่วนตัวและส่วนรวม เคารพกติกาที่ร่วมกันสร้างขึ้น ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ และหน้าที่อย่างเต็มความสามารถด้วยจิตใจอาสา ให้มีความสำคัญต่อผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ใส่ใจกิจสาธารณะการมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์สุขของชุมชน ทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การมีความกล้าหาญทางจริยธรรม ปกป้องความถูกต้อง เพื่อความดี ความยุติธรรม และสันติภาพของสังคม การมีความผูกพันและยึดมั่นในอุดมการณ์ ประชาธิปไตย ปฏิบัติต่อผู้อื่นเยี่ยงกัลยาณมิตร เท่าเทียม และเอื้อเฟื้อเกื้อกูลกัน เงื่อนไขการก่อเกิดจิตสำนึกพลเมืองที่สำคัญในบริบทประชาสังคมไทยคือ การมีชีวิตของชุมชน ซึ่งทำให้สมาชิกมีความสัมพันธ์กันในแนวราบ การปฏิบัติจิตสำนึกพลเมืองอยู่ในวิถีชีวิต ความเป็นชุมชนซึ่งสมาชิกเชื่อมโยงกันในฐานะพลเมือง มีความเท่าเทียมและเสมอภาคในเชิงการเมือง ความเป็นเอกภาพและสมานสามัคคี เชื่อถือและไว้วางใจกัน ผูกมัดตนกับความเป็นหมู่คณะ การมีทุนทางสังคม การมีส่วนร่วมทางการเมือง และกระบวนการหล่อหลอมทางการเมือง ลักษณะดั้งเดิมบางประการของระบบเครือญาติและระบบอุปถัมภ์ อาจส่งผลเชิงบวกในแง่ ต่อความ เป็นประชาสังคมและการก่อเกิดจิตสำนึกพลเมือง โดยระบบเครือญาติ อาจเป็นพื้นฐานในการหล่อหลอมสำนึกในความเป็น "เรา" และการรักษาผลประโยชน์พวกพ้อง ก็อาจพัฒนาสู่การสร้าง ความสัมพันธ์แบบต่างตอบแทน ส่วนระบบอุปถัมภ์ ซึ่งก่อให้เกิดสำนึกเกี่ยวกับอำนาจที่เกิดจาก "การให้" ก็อาจยกระดับไปสู่สำนึกในการเสียสละและให้แก่ผู้อื่นมากกว่ารับ ดังนั้น ในชุมชน ชนบท จึงอาจเสริมสร้างจิตสำนึกพลเมืองในบริบทประชาสังคมได้ด้วย (วิรัตน์ คำศรีจันทร์, 2544) และยังสอดคล้องกับงานวิจัย เรื่อง การวิจัยการสื่อสารณรงค์พื้นที่สุขภาพในชุมชนเมืองในมิติของการ สื่อสารเพื่อความรับผิดชอบต่อสังคม ผลการวิจัยพบว่าการสื่อสารด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) นั้น เป็นกระบวนการสื่อสารผ่าน มิติภายนอกขององค์กรการศึกษาได้แสดงบทบาทของการ เป็นผู้นำทางการศึกษาต่อการสร้างความเปลี่ยนแปลงต่อสังคมอย่างมีวิธีการ สื่อสารกับชุมชน ซึ่งจะนำมาสู่ภาพลักษณ์ที่ดี (Corporate Citizenship) อันเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความไว้วางใจ ทั้งนี้ได้เน้นองค์ประกอบการสื่อสาร CSR ในด้านการ พัฒนชุมชน (Community Involvement and Development) กลยุทธ์การ สื่อสาร CSR ผ่านสื่อกิจกรรมนี้ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ 1. องค์กร เป็นผู้นำทำหน้าที่ส่งข้อมูล 2. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหมายถึงคนหรือกลุ่มคนที่รับ สาร คือ คนในชุมชนและเครือข่ายที่ส่งสารไป และ 3. ภาพลักษณ์หรือสารที่ ส่งออก (กุลทิพย์ ศาสตรระรุจิ และทัศนทกานต์ ดวงรัตน์, 2557)

อย่างไรก็ตาม ในการวิจัยยังพบว่า กลุ่มองค์กรต่าง ๆ ทำงานซ้ำซ้อนกัน ส่วนราชการเข้าถึงประชาชนได้ไม่ทั่วถึง ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของงานราชการยาก ไม่มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่แท้จริง ขาดการประชาสัมพันธ์ ยังมีการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ประชาชนยังไม่ค่อยเข้าใจการพัฒนาจากรากต้องใช้เวลาและการสื่อสารที่มากขึ้น สำหรับปัญหาสังคมเมืองต่างคนต่างอยู่ ไม่พึ่งพาอาศัยกัน เกิดจากประชากรแฝง ขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ประชากรที่เป็นชนพื้นบ้าน การอยู่อย่างตัวใครตัวมันลักษณะนี้มีมากขึ้น ทำให้ประชาชนไม่ค่อยให้ความร่วมมือ เนื่องจากไม่ใช่คนพื้นเพเดิมการสร้าง ความเข้าใจที่จะพัฒนาทำได้ยาก นอกจากนั้น คนในชุมชนเองยัง

ขาดความสามัคคี มีความเห็นแก่ตัว ขาดความร่วมมือกับท้องถิ่น ขาดการมีส่วนร่วม การรวมตัวของประชากรเมือง จึงค่อนข้างยากมาก มักไม่ค่อยให้ความร่วมมือ อีกทั้งปัญหาเสียดินชุมชน

สอดคล้องกับงานวิจัย เรื่อง บทบาทของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรปราการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับบทบาทของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า บทบาทของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศส่วนใหญ่มีอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยด้านบุคคล การศึกษามีผลต่อการมีบทบาทในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ส่วนอายุ ประสบการณ์ และวิสัยทัศน์ไม่มีผลต่อบทบาทในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ด้านการท่องเที่ยวพบว่าความรู้ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวมีผลต่อบทบาทในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ส่วนความรู้ด้านแหล่งท่องเที่ยวและด้านรูปแบบการท่องเที่ยวไม่มีผลต่อสมมติฐาน (ทัศนียา บริพิศ, 2548) อีกทั้ง สอดคล้องกับงานวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน ศูนย์เยาวชนตำบลในท้องที่จังหวัดนครปฐม โดยการใช้จักและให้ความสนใจ: กลุ่มตัวอย่าง เกือบทุกคน ตอบว่ารู้จักศูนย์เยาวชนตำบลและทราบเรื่องการจัดกิจกรรม ของศูนย์เยาวชนตำบล และเคยเข้าร่วมกิจกรรม การเห็นประโยชน์ของศูนย์เยาวชนตำบลมีประโยชน์ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม ปัญหาเนื่องจากศูนย์เยาวชน ได้แก่ คณะกรรมการและสมาชิกขาดความพร้อมในการดำเนินงาน เยาวชน ต้องช่วยผู้ปกครองประกอบอาชีพ สมาชิกมีการย้ายถิ่นที่อยู่ ขาดการประชาสัมพันธ์ ฯลฯ ปัญหาด้านประชาชน : ประชาชนไม่มีเวลา ไปร่วมกิจกรรม ไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร ไม่เห็นความสำคัญ ฯลฯ ปัญหาและอุปสรรคอื่น ๆ : งบประมาณไม่เพียงพอ ไม่ได้รับการ สนับสนุนจากเจ้าหน้าที่อย่างจริงจัง ผู้นำท้องถิ่นไม่เห็นความสำคัญ กรรมการสภาตำบล ไม่ค่อยให้ความสนใจและขาดความเอาใจใส่ (ประสพสุข เหลืองไพโรจน์, 2533) อีกทั้ง สอดคล้องกับงานวิจัย เรื่อง การปรับตัวของผู้นำชุมชนในเขตชุมชนชนเมืองเชียงใหม่

ส่วนปัจจัยทางกายภาพ ด้านปัจจัยด้านการพัฒนาระบบขนส่งมวลชน การขยายโครงข่ายรถไฟฟ้ายานการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นระบบ โครงข่ายมากขึ้น จังหวัดนครปฐมกลายเป็นสังคมเมือง มีความเจริญ โดยเฉพาะการคมนาคมสะดวก ส่งผลให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วของจังหวัดจากภาคเกษตรกรรม มาเป็นภาคอุตสาหกรรม แต่การขยายตัวอย่างรวดเร็วโดยไม่มีการวางแผนจากชุมชน จึงก่อให้เกิดปัญหาจราจรติดขัดเข้าขั้นวิกฤต ปัญหามลพิษทางอากาศที่รุนแรง ปัญหาระบบบำบัดน้ำเสีย และปริมาณขยะเพิ่มขึ้นจำนวนมาก เกิดปัญหาเสียดินชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัย เรื่อง ความคาดหวังของประชาชนจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 2 จังหวัดมุกดาหาร การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา 1) ความคาดหวังของประชาชนจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 2 จังหวัดมุกดาหาร 2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังของประชาชนจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 2 จังหวัดมุกดาหาร ผลการวิจัย พบว่า ความคาดหวังของประชาชนจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 2 อยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ อายุและระดับการศึกษา และปัจจัยด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ การรับรู้ข่าวสาร ความรู้ความเข้าใจ และความคิดเห็นมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังของประชาชนจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 2 จังหวัดมุกดาหาร (อรรถพล จันทรสาขา, 2547) อีกทั้ง สอดคล้องกับงานวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาชุมชนเมืองโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี พบว่า ในส่วนของพื้นที่เมือง การใช้ที่ดินมีการเพิ่มขึ้นในลักษณะค่อนข้างน้อยไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านที่อยู่อาศัยมีการเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 2.4 ต่อปี ชุมชนเมืองโคกสำโรงจะมีการขยายตัวด้านที่อยู่

อาศัยออกมทางทิศตะวันออกเฉียงใต้รอบ ๆ ทำให้เกิดการบริการด้าน โครงสร้างขั้นพื้นฐาน ไม่ทั่วถึงพื้นที่ โดยเฉพาะ ถนน น้ำ และ โรงพยาบาลเป็นต้น ดังนั้นแนวทางการพัฒนาชุมชนเมืองโคกสำโรง ควรจะพัฒนาโครงสร้างบริการขั้นพื้นฐานเป็นอันดับแรก โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงข่ายถนน น้ำประปาทั้งขยายเขตเทศบาลออกไปครอบคลุมพื้นที่เมืองในด้านทิศใต้ ส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และ ส่งเสริมชุมชนให้ป็นศูนย์กลางเพื่อการเกษตร (จิระพันธ์ โภกพราน, 2538)

ปัจจัยด้านการท่องเที่ยว ในจังหวัดนครปฐมมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว จุดเด่นที่ในจังหวัดปริมณฑล ได้แก่ ตามลุ่มน้ำในท่าน้ำนันท ถนนไม้ดอกไม้ประดับบางกรวยและบางใหญ่ ล่องเรือไหว้พระ 9 วัด การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติ วิถีท่องเที่ยวทางเรือ ความเป็นธรรมชาติริมแม่น้ำเจ้าพระยา เทียวเกาะเกร็ดแหล่งชุมชนมอญ ตลาดน้ำ 6 อำเภอ ตลาดน้ำไทรน้อย ตลาดน้ำไทรน้อย(วัดไทรใหญ่) ตลาดน้ำวัดตะเคียน ตลาดน้ำวัดไทรใหญ่ วัดแสงสิริธรรม พื้นที่สีเขียว มีการแบ่งปันของคนในพื้นที่ บรรยากาศสดชื่นสิ่งแวดล้อมที่ยังคงเดิมเป็นศูนย์รวมใจของคนทั่วไป สถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์คือมีสวนบัวกระดังงอของชุมชน สวนบัววางบัวทอง อย่างไรก็ตามยังพบขยะที่มากขึ้น และผักตบชวาในแม่น้ำอยู่จำนวนมาก สอดคล้องกับงานวิจัย ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการการท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม พบว่า ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการการท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการ การท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม และเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับปัจจัยด้านบุคคลและด้านการท่องเที่ยว เหตุผลที่มาท่องเที่ยว เพื่อซื้ออาหารที่เป็นของดีของดอนหวาย ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการการท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย โดยเฉพาะพอใจมากกับการบริการ เช่น ความหลากหลายของสินค้า คุณภาพสินค้าและรสชาติอาหาร การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการด้านกายภาพและด้านการบริการกับปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านการท่องเที่ยว พบว่าด้านกายภาพนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมเป็นอันดับสูงสุด ส่วนด้านการบริการนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อคุณภาพสินค้าเป็นอันดับสูงสุด (ประหยัด ตะคอนรัมย์, 2548)

6. บทสรุป

ปัจจัยด้านการสื่อสารผ่านการเผยแพร่นวัตกรรม (Diffusion of Innovation) เป็นการเผยแพร่ความคิดใหม่ วิธีปฏิบัติใหม่ รูปแบบการดำเนินชีวิตใหม่ ค่านิยมใหม่ การประดิษฐ์คิดค้นและการพัฒนาใหม่ ๆ นวัตกรรมสื่อสารที่ส่งผลต่อการร่วมมือกันในการพัฒนาชุมชนในพื้นที่จังหวัดนครปฐม ทฤษฎีพื้นฐานการสื่อสาร (SMCR) ผู้ส่งสาร (Source : S) ในงานวิจัย คือ ผู้นำทางความคิด (Opinion Leader) ได้แก่ นักสื่อสารมวลชน นักจัดรายการวิทยุ และหอกระจายข่าว ส่วนข้อความ(Message : M) ที่ใช้ในการสื่อสารในกลุ่มนครปฐม ทำการแพร่กระจายนวัตกรรม (Diffusion of Innovation) ผ่านสื่อ (Channel : C) ได้แก่ การสื่อสารผ่านระบบสังคมออนไลน์ ด้วยการสื่อสารผ่านเฟซบุ๊ก (Facebook)ไลน์ (Line) สถานีวิทยุหอกระจายข่าว รวมทั้งสื่อบุคคล (Personal Media) สื่อการประชุม เสียงตามสาย และสื่อกิจกรรม ไปยังผู้รับสาร (Receiver : R) ในที่นี้คืออาสาสมัคร ประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้านและชุมชน (อป.มช.) ผลที่เกิดจากปฏิกริยาการตอบกลับ (Feedback : F)ในชุมชนจะทำให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือและการมีส่วนร่วม (Participation) เมื่อตัวแทนชุมชน หรือ ผู้แทนชุมชนส่วนใหญ่ยอมรับ นวัตกรรมแล้วนำไปปฏิบัติจนเกิดผลสำเร็จ จึงมี

การชักชวนผู้อื่นหรือการบอกกันปากต่อปาก (Word of Mouth) นับเป็นช่องทางการสื่อสารที่เชื่อมโยงระหว่างกัน ซึ่งสามารถติดต่อสื่อสารกันได้ในระยะเวลารวดเร็ว ตลอดเวลา ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารอย่างแพร่หลาย ได้ง่ายขึ้น เพราะข้อมูลที่เผยแพร่ในสังคมออนไลน์เป็นสื่อที่สามารถส่งได้ทั้งข้อความเสียงและภาพเคลื่อนไหว ซึ่งมีความทันสมัยอย่างมากอีกทั้งปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ข้อมูลได้ตลอดเวลาจึงมีความทันสมัยของผู้ใช้ตลอดเวลา นับเป็นศูนย์กลางการค้นคว้าหาข้อมูล โดยไม่ต้องเสียเวลาและเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

นอกจากนั้น บัณฑิตทางกายภาพในการพัฒนาชุมชน ได้แก่ บัณฑิตด้านการพัฒนาระบบขนส่งมวลชนการขยายโครงข่ายรถไฟฟ้าขยายการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นระบบ โครงข่ายมากขึ้น จังหวัดนนทบุรีกลายเป็นสังคมเมือง มีความเจริญ โดยเฉพาะการคมนาคมสะดวก ส่งผลให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วของจังหวัดจากภาคเกษตรกรรม มาเป็นภาคอุตสาหกรรม บัณฑิตทางด้านวัฒนธรรม เป็นแหล่งวัฒนธรรมเก่าแก่ มีเอกลักษณ์ประจำจังหวัดในประวัติศาสตร์ เครื่องปั้นดินเผา การอนุรักษ์สถาปัตยกรรม บัณฑิตด้านการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติ วิถีท่องเที่ยวทางเรือ เทียวเกาะเกร็ดแหล่งชุมชนมอญ รวมทั้ง บัณฑิตด้านเกษตรกรรม มีต้นนนทบุรีไม้ประจำจังหวัด ทูเรียนก้านยาวเมืองนนท์ราคาแพงที่สุด กระท้อนบางกร่าง มะม่วงยายกล่ำ ไม้ดอกไม้ประดับ มีศูนย์การผลิตสินค้าทางการเกษตรมีสินค้าเกษตรขาย สินค้าแปรรูปด้วย ไม้ดอกไม้ประดับ หลากหลาย อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ ควรสร้างการสื่อสารและเลือกการใช้และระยะเวลาในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านนวัตกรรม การสื่อสารที่มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ ควรสร้างข้อตกลงระหว่างผู้ส่งสารหรือผู้นำความคิดและผู้รับสารหรือตัวแทนชุมชนในการส่งสารเพื่อสร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน และลดการทำงานซ้ำซ้อน การส่งข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องกับกลุ่มไลน์ ดังนั้น ในการทำงานผู้นำความคิดควรตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ในการสื่อสารสร้างความเข้าใจในการพัฒนาจากฐานราก ที่สำคัญการใช้ช่องทางไลน์จะเกิดการเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นข่าวลวงในการสื่อสารที่มากขึ้น จึงเป็นบทบาทของผู้นำความคิดเห็น หน่วยงานภาครัฐจึงมีหน้าที่เฝ้าระวัง สอดส่อง ติดตาม และแก้ไขความเข้าใจผิดจากข่าวลวงที่มักจะถูกส่งต่อในกลุ่มไลน์นั้นด้วยการเข้าถึงและเพิ่มความถี่ในการสื่อสารด้วย

7. กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้ ผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณ สถาบันการประชาสัมพันธ์ กรมประชาสัมพันธ์ สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดนนทบุรี และผู้แทนสื่อมวลชน นักจัดรายการวิทยุ ประชาชนอาสาสมัครประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้านและชุมชน (อป.มช.) และหอกระจายข่าวจังหวัดนนทบุรี อีกทั้ง ขอขอบพระคุณ ดร. อาทิตย์ อุไรรัตน์ อธิการบดี และอาจารย์อนุสรณ์ ศรีแก้ว คณบดีวิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ที่สนับสนุนให้โอกาสและเวลาในการทำงานวิจัย จึงทำให้ผู้วิจัยสามารถทำวิจัยเล่มนี้ให้ลุล่วงได้ด้วยดี

รวมทั้ง นายประกาศ พิณพงษ์ ผู้ช่วยนักวิจัยในการลงพื้นที่และถอดผลการวิจัย ช่วยเหลืองานเอกสารต่างๆ และ บุตรีนางสาวภาวิดา สุนทรพงษ์ ช่วยงานแปลบทคัดย่อและเป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมา ทำยนี้ขอขอบพระคุณบิดามารดา เพื่อนร่วมงาน ภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนในจังหวัดนนทบุรี ที่ทำให้งานวิจัยเล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดี

๘. เอกสารอ้างอิง

- กุลทิพย์ ศาสตร์ระจุกี และทัณฑกานต์ ดวงรัตน์. (2557). การสื่อสารณรงค์พื้นที่สุขภาวะในชุมชนเมือง ในมิติของการสื่อสารเพื่อความรับผิดชอบต่อทางสังคม. *วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจบัณฑิต*. 34 (8).
- กันยา ณ เชียงใหม่. (2537). การปรับตัวของผู้นำชุมชนในเขตชุมชนชานเมืองเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. ศึกษาศาสตร์ (การศึกษานอกระบบ). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. บัณฑิตวิทยาลัย.
- จิระพันธ์ โศภพราน. (2538). แนวทางการพัฒนาชุมชนเมืองโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. สถาปัตยกรรมศาสตร์ (การวางผังเมือง). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. บัณฑิตวิทยาลัย.
- จังหวัดนนทบุรี. ประวัติความเป็นมา. (ออนไลน์). 2560. แหล่งที่มา <http://monthaburi.go.th/> [1 กรกฎาคม 2560].
- ทัศนียา บริพิศ. (2548). บทบาทของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. ศิลปศาสตร์ (รัฐศาสตร์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย.
- ประสพสุข เหลืองไพโรจน์. (2533). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน ศูนย์เยาวชนตำบลในท้องที่จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. (การศึกษาผู้ใหญ่). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ประหยัด ตะคอนรัมย์. (2548). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการการท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. ศิลปศาสตร์ (รัฐศาสตร์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย.
- พิมพ์ฉัฐษา สัจจาศิลป์. (2562). *การโฆษณาเพื่อสังคม*. พิมพ์ครั้งที่ 4. (ปรับปรุง) นนทบุรี : โรงพิมพ์เดอะท็อปส์วัน.
- วิรัตน์ คำศรีจันทร์. (2544). จิตสำนึกพลเมืองในบริบทประชาสังคมไทย. วิทยานิพนธ์ดุสิตบัณฑิต. (ประชากรศึกษา). มหาวิทยาลัยมหิดล. บัณฑิตวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12. (พ.ศ. 2560 – 2564).
- อรรถพล จันทรสภา. (2547). ความคาดหวังของประชาชนจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 2 จังหวัดมุกดาหาร. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. ศิลปศาสตร์ (รัฐศาสตร์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย.
- Everett M. Rogers. (2003). *Diffusion of Innovations*. 5thed. New York: The Free Press.